ДӘРБӘНД

ДОСТЛУГ. ГАРДАШЛЫГ. БИРЛИК

100 1920-2020 јүз ил сизинләјик

Гәзет һәфтәдә бир дәфә чыхыр

Гијмәти 2 рубл.

12+

№33 (98277) 1920-ҹи илдән чыхыр 14 август 2020-ҹи ил ҹүмә.

Тәсисчиләр: ДАҒЫСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫН МӘТБУАТ ВӘ ИНФОРМАСИЈА НАЗИРЛИЈИ

ИНШААТЧЫ ҜҮНҮ МҮНАСИБӘТИЛӘ ТӘБРИК ЕТМИШДИР

Дағыстанын башчысы Владимир Васиљев дағыстанллары иншаатчы ҝүнү мүнасибәтилә тәбрик етмишдир. Бу һагда Дағыстанын башчысы вә Һөкумәтинин мәтбуат мәркәзиндән «Дағыстан» РИА-ја хәбәр верилмишдир.

Тәбрик мәктубунда дејилир: Һөрмәтли тикинти саһәсинин ишчиләри вә ветеранлары! Сизи пешә бајрамы мүнасибәтилә тәбрик едирәм. Тикинтинин Дағыстанын игтисадијјатында хүсуси јери вар вә онун инкишафында башлыҹа әһәмијјәтә маликдир. Илдән- илә республикада јени јоллар, абадлашдырылмыш һәјәтләр вә иҹтимаи әразиләр, јашајыш евләри, сосиал вә мүһәндис инфраструктурлу објектләр јараныр. Сизин фәдакар әмәјиниздән дағыстанлыларын евләриндә исти вә раһатлыг, онларын комфортлу һәјат шәраитләри, иши, истираһәти асылыдыр. Гурғуларын кејфијјәтинин вә тәһлүкәсизлијини сиз тәмин едирсиз, бунунла белә мүасир технолоҝијалары, мүһәндис ишләмәләрини тәтбиг едәрәк ишин сәмәрәлилијини даима тәмин едирсиниз. Күчә-јол шәбәкәсинин тәмири вә комфортлу шәһәр мүһитинин формалашдырылмасына ҹари илдә 3 милјард рубл јөнәлдилмишдир. 162 инфраструктур-мәктәб вә ушаг бағчаларынын, идман комплекси вә хәстәханаларын, газлашдырма вә су тәҹһизаты објектләринин истифадәјә верилмәси планлашдырылыр. Узун илләр әрзиндә тикинтиси јубадылмыш онларла објектдә илк дәфә ишләр апарылыр. Хәзәр Донанмасынын јенидән дислокасија үзрә мигјаслы тикинтијә республиканын истеһсал гүввәләри јөнәлдилмишдир ки, бу да Дағыстан игтисадијјатынын инкишафы үчүн јүксәк әһәмијјәтә маликдир.

Сизин баҹарығыныз, тәҹрүбәниз вә пешәкарлығыныз сајәсиндә ҹидди мәсәләләрин һәлли мүмкүн олур. Асан олмајан, лакин республика үчүн ваҹиб вә лазыми ишинизә ҝөрә сағ олун. Бу ҝүн тикинти саһәсиндә регулјасија тәкмилләшдирилир, шәһәр тикинтисиндә интизам јарадылыр. Бүтүн бунлар тикинти саһәсинин модернләшдирилмәсинә, шәһәр вә кәнд бирләшмәләринин симасынын јахшылашмасына, бизнес вә республика сакинләри үчүн јени имканларын ачылмасына көмәк ҝөстәрәҹәкдир. Сизә мөһкәм ҹан сағлығы, рифаһ, республика наминә ҝәләҹәк уғурлар диләјирәм».

ИДМАН ИШЧИЛӘРИНИ ТӘБРИК ЕТМИШДИР

Дағыстанын башчысы Владимир Васиљев бәдән тәрбијәчиси ҝүнү- пешә бајрамы мүнасибәтилә идман, бәдән тәрбијәси саһәсинин ишчиләри вә ветеранларыны тәбрик етмишдир. Бу һагда «Дағыстан» РИА хәбәр верир.

Тәбрик мәктубунда дејилир: «Дағыстан һаглы олараг өзүнүн шанлы идман әнәнәләри илә фәхр едир. Бизим идманчыларымыз илдән-илә вәтәнимизин идман салнамәсинә парлаг гәләбәләр јазараг даһа әһәмијјәтли нәтиҹәләр әлдә едирләр. Өтән илдә Авропа вә дүнја чемпионатларында дағыстанлылар 137 медал газанмышлар, онлардан 65-и гызылдыр. Ики миндән артыг идманчымыз Үмумрусија вә Бејнәлхалг јарышларын мүкафатчысы олмуш, онлардан 350-си Русијанын јығма командаларынын тәркибинә дахил едилмишдир. Бу наилијјәтләрин әсасыны бәдән тәрбијәси мүәллимләринин, усталыг зирвәсинә өз јолуну гојан һазырки чемпионларын, идман сексијаларынын вә мәктәбләрин мәшгчиләринин ҝүндәлик әмәји дурур. Һәмин ҝүн бизим галибләримизә, онларын мәшгчиләринә, идман һамиләринә вә мүтәхәссисләринә хүсуси тәшәккүрләр олсун. Сизин гәләбәләриниз минләрлә ҝәнҹ ушағы руһландырыр, онларда идмана мәһәббәт ашылајыр. 1,4 милјондан артыг адам мүнтәзәм олараг бәдән тәрибјәси вә идманла мәшғул олур. Онлар үчүн јарыш вә турнирләр кечирилир, идман мәктәбләри вә футбол мејданчалары, сағламлыг вә тәлим комплексләри ачылыр, ӘМҺ комплексләри јарышлары кечирилир. Республикада 4 мин идман објекти вардыр. 2019-ҹу илдә 3 бәдән тәрбијәси вә сағламлыг комплекси, 13 футбол вә мини- футбол мејданчасы, воркаут үчүн 347 мејданча тикилмишдир. Һәр һансы бир сәвијјәли јарышлара һазырлашмаға имкан верән 35 мин кв. саһәси олан јығма командаларын идман һазырлығынын Реҝионал Мәркәзи јарадылмышдыр. Бүтүн бунлар ҝәнҹ адамлара идманла фәал мәшғул олмаға имкан верир, онлар үчүн пешәкар карјераја јол ачыр, ҝөркәмли идманчылар тәрбијә едир ки, онларын парлаг вә ирадәли гәләбәләри јени чемпионларын нәсилләри үчүн һәмишә истигамәт кими хидмәт ҝөстәрәҹәкдир.

Сизә ҹан сағлығы, рифаһ, вә фәалијјәтинизә ҝәләҹәк гәләбәләр арзулајырам».

А.МӘҺӘММӘДТАҺИРОВ ҺАГГЫНДА ФИЛМ

Дағыстанда 2009-ҹу илдә гәтлә јетирилмиш Дахили Ишләр назири Адилкәрәј Мәһәммәдтаһировун биографијасы дахил едиләҹәк блок -бастер форматында јени кинофилмин чәкилиши планлашдырылыр. Филмә продүссерлик етмәјә вә ссенаринин ишләниб һазырланмасы үчүн москвалы мүтәхәссисләр дәвәт олунмушдур.

Бу ҝүн «Дағыстан» РИА-нын мејданчасында чәкилишләрин тәшәббүскарларынын иштиракчы илә мәтбуат конфрансы кечирилмишдир. Журналистләрин сualларына Дағыстан кинокомпанијасынын директору вәзифәсини иҹра едән Абдулмуталиб Шаруханов, филмин режиссору Александр Шурихин, ссенаричи Дмитри Резајев, иҹрачы продүссер, Русија Киномотографчылар Иттифагынын үзвү Рушт Руштов ҹаваб вермишләр. А. Шаруханов мәлумат вермишдир ки, Мәһммәдтаһировун аиләси, гоһумлары вә достлары илә артыг ҝөрүшләр кечирилмишдир.

«Бизим лајиһә онлар тәрәфиндән бәјәнилмиш вә дәстәкләнмишдир», -дејә о, гејд етмишдир. Еләҹә дә Шаруханову сөзләринә ҝөрә республиканын биринҹи витсе-назири Анатоли Карибов, ДР рабитә вә коммункасијалар вә мәдәнијјәт назирләри Серҝеј Снеҝирјов вә Зарема Бутајева илә ҝөрүш кечирилмишдир. Онун гејд етдији кими онларын һамысы лајиһәни дәстәкләјир вә мөвҹуд олан мәнбәләрә көмәк ҝөстәрмәјә һазырдырлар. Филмин малијјәләшдирилмәси һаггында данышан Шаруханов гејд етмишдир ки, әввәлҹәдән разылыг әлдә едилмиш, анҹаг лајиһәни малијјәләшдирән адам намәлум галмасыны истәмишдир.

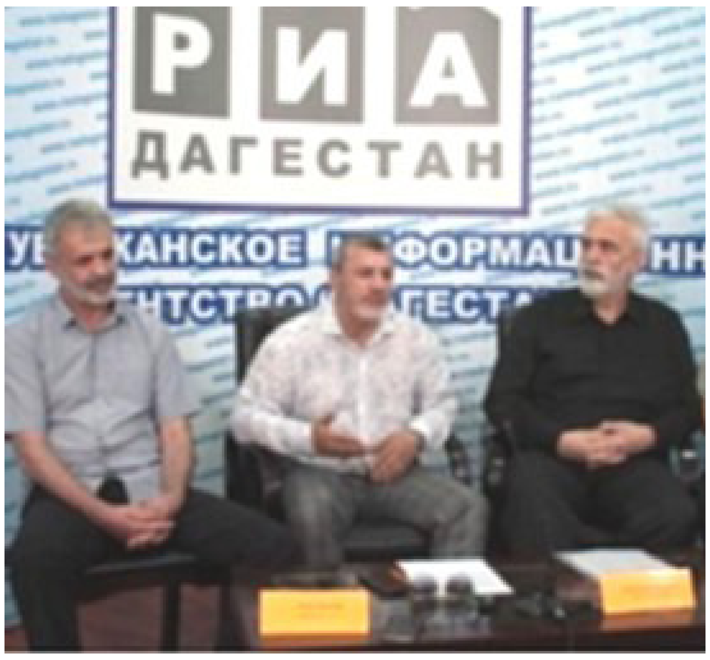

«Биз тәкҹә Дағыстан вә Русија үчүн дејил, һәм дә бүтүн дүнја үчүн блокбастер чәкирик. Бунун үчүн бизим һәр шејимиз вардыр. Техника, мүтәхәссисләр, јахшы оператор групу»,-дејә Руштов билдирмишдир.

Лајиһәнин мүәллифләри гејд едирләр ки, филмин чәкилишләри тәхминән 2021-ҹи илин ахырларында баша чатаҹагдыр.

КЕЈФИЈЈӘТЛИ СУ ИЛӘ ӘҺАЛИНИ ТӘМИН ЕТМӘК

ДР Һөкумәти Сәдринин мүавини Инсаф Хајруллинин рәһбәрлији алтында кечирилмиш мүшавирәдә Дағыстанын рајон вә шәһәрләриндә су тәчһизаты вә сујун кәнара ахыдылмасы мәсәләләри мүзакирә едилмишдир.

ДР Башчысы вә Һөкумәти мүдиријјәтинин мәтбуат мәркәзинин мәлуматына көрә мүзакирәләрдә республика башчысы вә һөкумәти мүдиријјәтинин рәһбәри вәзифәсини мүвәггәти ичра едән Владимир Деревјанко, лајиһәләрин Дөвләт експертизијасынын рәһбәри Митһәд Әлибәјов, «Мәним Дағыстаным-мәним сујум» лајиһәсинин координатору Анна Безрукова, республиканын назирлик вә идарәләринин, шәһәр вә рајонларынын башчылары иштирак етмишләр.

Мүшавирәни ачан витсе-назир һәр бир рајонда су тәчһизаты вә сујун кәнара ахыдылмасынын хәритәсинин актуаллашдырылмасынын вачиблијини хатырлатды: «Бу бизә илк нөвбәдә әһалинин вахтында кејфијјәтли су алмасы үчүн лазымдыр».

Бундан савајы, ДР Һөкумәти сәдри мүавининин сөзләринә көрә бу онлара «Тәмиз су» лајиһәси үзрә програмын актуаллашдырылмасы үчүн әлавә олараг РФ-нын тикинти назирлијинә нә чүр лајиһәләрлә мүрачиәт етмәјә көмәк көстәрәчәкдир.

Мүзакирә олунан мөвзу үзрә данышан Инсаф Хајруллин республика инвестисија програмына дахил олан објектләр үзрә әсасландырылмыш – ичазә сәнәдләринин бир сыра рајонларда индијә кими һазыр олмадығыны көстәрмишдир. О, гејд етмишдир ки, һәмин објектләр чари илдә тикилмәлидир.

Сонра рајон башчылары су тәчһизаты вә сујун кәнара ахыдылмасы үзрә лајиһәләрин һәјата кечирилмәсинин кедишаты һаггында һесабат вермишләр. Бунунла бағлы Инсаф Хајруллин плана көрә објектләрин лајиһәләшдирилмәси вә тикинтиси нәзәрдә тутулмуш бүтүн рајонлары көзмәји вә истихана тәсәррүфатлары инкишаф едән бәләдијјәләрә хүсуси диггәт јетирилмәсини тапшырмышдыр.

Сонра иштиракчылара АНО «Су еһтијатларынын идарә олунмасы» лајиһәсинин презентасијасы тәгдим олунмушдур. Бу лајиһәдә ДР әтраф мүһитә јағынтылардан сонра коммунал ахан суларын негатив тәсиринин һәлли үчүн «Гапалы сиклин гәнаәти» контекстиндә VОММ кәмәр технолокијасы көстәрилмиш, мүхтәлиф туллантыларын емалы үзрә лајиһәләрдә тәклиф олунан проссесләр һаггында мәлумат вермиш компанијанын технoложи тәклифләринин рәгабәт үстүнлүкләри гејд едилмишдир. Бунларла јанашы, лајиһә лилләнмиш торпаглары рекултивасија етмәјә вә бу торпаглары кәнд тәсәррүфаты дөвријјәсинә гајтармаға вә ја мәнзил тикинтиси үчүн ајрылмасына көмәк көстәрәчәкдир.

Бундан башга тәклиф олунан гурғулар тәкчә коммунал су ахынтыларыны дејил, һәм дә тибб, бәрк мәишәт туллантыларыны утилизасија едә билир.

Мүшавирәнин јекунунда витсе-назир Кизлјар електромеханика заводунда әһәмијјәтли лајиһәнин һәјата кечирилмәси планларындан данышмышдыр.

«Бизим италјан партнјорларымызла бирликдә мүхтәлиф күчдә тәмизләјичи гурғулар јығмаға вә истеһсал етмәјә имканымыз вардыр. Өлкәмизин истеһсалчылары бу аваданлыглары Кизлјарда јарадачаглар»,- дејә о, гејд етмишдир.

ТӘМИР ИШЛӘРИНӘ БАШЛАНМЫШДЫР

Дағыстан Дөвләт Университетиндә кенишмигјаслы әсаслы тәмир ишләринә башланылмышдыр. Дағыстанын әсас университетинин узун тарихиндә илк дәфә олараг биналарын, инфраструктурун вә коммуникасијанын јениләнмәси вә модернләшдирилмәси үчүн беләбир глобал програм һәјата кечирилир.

Тәмир програмына тәһсил очағынын бүтүн 19 бинасы дахил иди, бәзи биналарда онлар истифадәјә верилдији вахтдан индијә гәдәр һеч бир тәмир ишләри көрүлмәмишдир. Иш програмы Март ајында Университетин Елми Шурасы тәрәфиндән тәсдигләнди вә Русија Федерасијасы Елм вә Али Тәһсил Назирлији тәрәфиндән дәстәкләнди»,-дејә Дағыстан Дөвләт Университетинин ректору Муртазали Рабаданов шәрһ едир.

“ДӘРБӘНД-СИВИЛИЗАСИЈАЛАРЫН ГОВУШДУБУ ЈЕРДӘ”

Августун 11-дә Дәрбәнддә Мәдәнијјәт милли лајиһәси вә “Јарадычы инсанлар” рекионал лајиһәси чәрчивәсиндә баш тутан “Дәрбәнд – сивилизасијаларын говушдуғу јердә” Республика әнәнәви мәдәнијјәт бајрамынын ачылышы олду. Бу бајрам РФ вә ДР Мәдәнијјәт назирликләри, Республика ДР МН Халг јарадычылығы Еви тәрәфиндән тәшкил едилди.

Тәдбирин програмына “дәјирми маса”, устад дәрсләри илә халг сәнәткарлыг вә сәнәткарлыг усталарынын сәркиси, “Пагламан” сирк сәнәти фестивалы Республика әнәнәви мәдәнијјәт бајрамынын гала консерти дахил едилмишдир. Тәдбирдә мәдәнијјәт вә инчәсәнәт хадимләри, јарадычы груплар вә Дағыстан Републикасынын халг вә естрада маһныларынын ифачылары иштирак етдиләр.

КОВИД-19 пандемијасы илә әлагәдар мәһдудлашдырычы тәдбирләрин тәтбиги бајрам заманы санитар вә епидемиоложи тәдбирләр нәзәрә алынмагла кечирилди. Иштиракчыларын һәрарәти өлчүлдү, әлсилән дезинфексијаедичи маддәләрлә тәмин едилди, отурачаглар сосиал мәсафәни нәзәрә алараг һәјата кечирилди. Лајиһәнин тәшкилатчылары Дәрбәнддәки Дүнја Мәдәнијјәтләри вә Динләри Музејинин конфранс салонунда баш тутан Халг мәдәнијјәти - чохмилләтли Дағыстан, Русија консепсијасынын вачиб васитәсидир. Сөһбәт Дағыстан Республикасы мәдәнијјәт назиринин мүавини – ДР МН-нин Республика Халг Јарадычылығы Евинин директору Марита Мугадованын көндәрдији саламлама нитги илә башлады. “Бу күн мәдәнијјәтин тәдричән хүсуси дәјәрләр системи кими дејил, һәм дә чәмијјәтин бүтүн саһәләринә тәсир көстәрә биләчәк бир васитә кими танынмасы мөвчуддур. Бизим вәзифәмиз топланмыш мәдәнијјәт тәчрүбәсини сонракы нәсилләрә өтүрмәк, чохмилләтли өлкәнин ән зәнкин мәдәни ирсинин әнәнәләринә әсасланан вәтәнпәрвәрлик һиссини ашыламагдыр. Һәвәскар јарадычылыг һәрәкатына, милләтләрарасы мәдәни әмәкдашлыға дүзкүн истигамәт вермәк, тәшәббүсләримиз Русија бөлкәләринин вә бүтөвлүкдә өлкәмизин мүсбәт имичини јаратмаға јөнәлдилмәлидир”, - чыхышда вурғуланмышдыр.

ДДУ-нун Дәрбәнд филиалынын ЈУНЕСКО-нун мәнәви әнәнәләрин мүгајисәли арашдырылмасы, онларын мәдәнијјәтләринин спесификлији вә динләрарасы диалогун Шимали Гафгаздакы филиалы, “Һуманитар елмләр шөбәси”нин, мүдири, Күлчөһрә Сејидова мәдәни кимлијини горумағын вачиблијинә диггәт чәкди. Д.Ш. Ашурова адына Дәрбәнд Мусиги Коллечинин директору Камила Маһмудмудова пешәкар мусиги алан тәләбәләрин етник-мәдәни шүурунун формалашдырылмасы тәчрүбәсини бөлүшдү

Чанлы сөһбәтдә Чәнуби Дағыстанын декоратив вә тәтбиги сәнәт усталары иштирак етдиләр. Мүасир чәмијјәтин мәнәви бир һиссәси кими халг мәдәнијјәтинин әнәнәләри, кәнч нәслин вәтәнпәрвәр, мәнәви тәрбијәси, бөлкәдә сүлһүн горунмасына төһфә верән мәдәни әмәкдашлығын инкишафы, мәдәни диалога еһтијач барәдә данышмыш, проблемләрин һәлли јолларыны мүзакирә етмишләр. “Дәјирми маса” иштиракчылары халг мәдәнијјәти әнәнәләринин дирчәлдилмәси кәнчләрин тәһсил вә мәдәни сәвијјәсинин јүксәлдилмәсинә, кичик вәтәнләринин инкишафы үчүн сосиал мәсулијјәт һиссинин формалашмасына,

Дағыстанда әнәнәви олараг инкишаф етдирилән халг сәнәткарлыг сәнәтинин чанландырылмасы илә әлагәли сосиал практикаја чәлб олунмасына төһфә верәчәјинә даир үмуми фикирләр билдирдиләр. Чанлы диалогдан сонра форум иштиракчылары устад дәрсләри илә халг сәнәти вә сәнәткарлыг усталарынын сәркисини зијарәт етдиләр.

Халчачы Баријат Исмајылова, тахта үзәриндә нахыш устасы Зијавутдин Һачыјев, Табасаран бөлкәсиндән олан чораб тохујан уста Низакер Абдулселимова, С.-Сталски рајонундан олан испик керамикасынын дулусчусу Набијулаһ Кәримханов, тохучулуг сәнәткарлары Агул рајонундан Меһрибан Наврузова вә Наида Магомедова, Хив рајонундан Албина Абдурәһимова вә башгалары өз ишләрини нүмајиш етдиләр.

Усталар устад дәрсләри кечирдиләр, бурада әнәнәви халг сәнәткарлығынын әсаслары, декоратив вә тәтбиги сәнәт әсәрләринин бәзәк елементләринин мәналары, усталарын нәсилләринин давамлылығы илә әлагәли адәт-әнәнәләр һаггында мәлумат вердиләр. Форумун ән мараглы һиссәси Русијанын ән гәдим галасы олан Нарынгала галасында давам етди. Дәрбәнд тарихинин мүхтәлиф дөврләринә аид олан мемарлыг абидәләри “Пагламан” Сирк Фестивалы үчүн көзәл бәзәк ролуну ојнады. Мәһәррәмкәнд вә Хив бөлкәләриндән олан сирк групларыбачарыгларыны нүмајиш етдирдиләр. Кәндирбазлыг ән мараглы сирк сәнәтләриндән биридир. Дағыстанда бир чох инанч онунла әлагәләндирилир. Һал -һазырда Дағыстанда үмумрусија вә бејнәлхалг јарышларын лауреатлары олан бир нечә сирк групу вар. “Пагламан” сирк сәнәти фестивалында Хив рајону, Межкүл кәндиндән Шаһбуба Казыјев, Ерсеман Ајдабековун рәһбәрлик етдији Мәһәррәмкәнддән бир груп кәндирбаз өз бачарыгларыны нүмајиш етдирдиләр. Бајрамын бүтүн иштиракчылары Дағыстан Республикасы Мәдәнијјәт Назирлијинин дипломлары илә тәлтиф едилди.

“Дәрбәнд - мәдәнијјәтләрин говушдуғу јердә” Республика әнәнәви мәдәнијјәт бајрамынын кулминасија нөгтәси Маһачгалада баш тутан сәнәт усталарынын гала консерти олду. Бурада халг, вокал, хореографија групплары, инструментал ансамбллар, ејни заманда халг маһныларынын солист-ифачылары, 11 бәләдијјәдән мусигичиләр иштирак едирди. Консерт Республика Халг Јарадычылығы Еви вә Хасавјурт шәһәринин “Дағларын әкс-сәдасы” ансамблы тәрәфиндән хореографик композисија илә ачылды. Дағыстанын ән јахшы јарадычы групларыДәрбәнддән кәлән халг чалғы аләтләри ансамблы, Ахтыдан “Тури” фолклор ансамблы, Табасаран бөлкәсиндән Табасаран фолклор ансамблы, Ағул, Сахур, Рутул рајонларынын ансамбллары, ашыглар Ајдун Магомедов вә Таира Муспахова, популјар вокалист Абдула Мерзакеримов өз бачарыгларыны көстәрдиләр. Консерт програмы ДР Республика Халг Инчәсәнәт Евинин “Волна” халг хору вә Маһачгаладакы “Лукоморје” ушаг фолклор ансамблы тәрәфиндән тамамланды. Бу чүр лајиһәләр јарадычы коллективләрин ифачылыг бачарыгларынын инкишафына, бәдии зөвгүн формалашмасына вә һәвәскар групларын сәһнә мәдәнијјәтинин јүксәлдилмәсинә, кәнч нәслин халг мәдәнијјәтинин мәншәји, халг сәнәткарлыг әнәнәләри илә таныш олмасына көмәк едир. Лајиһәнин тәшкилатчысы А.Ј Рыжова олмушдур.

ДДТА-НЫН РЕКТОРУ ИЛƏ КӨРҮШДҮ

Дағыстанын Сəһијјə Назири Чамалудин Һачыибраһимов Дағыстан Дөвлəт Тибб Академијасынын ректору Сүлејман Маммаев илə көрүшдү. Бу һагда “Дағыстан» РИА хəбəр вериб.

Университетин мəтбуат хидмəтиндəн хəбəр акентлијинə верилəн мəлумата көрə, көрүш чəрчивəсиндə тəрəфлəр республиканын тибб мүəссисəлəриндə јерлəшəн университетин клиник базаларында тəлим отагларынын һазырланмасы барəдə данышыблар.

Һачыибраһимов бүтүн синиф отагларынын стандартлара ујғун ишлəниб дезинфексија олуначағыны вə јени тəдрис илинин башланмасына һазырландығыны сөјлəди.

Көрүшдə ишлəрин коронавирус хəстəлəринə јардым көстəрилмəси үчүн давам етдији базаларда тəлим практикасынын тəшкили мəсəлəлəри мүзакирə едилди. Тəрəфлəр, һəмчинин коронавирусла мүбаризəдə чанларыны верəн тибб ишчилəринə бир абидəнин учалдылмасы барəдə данышдылар.

ДƏРБƏНД САКИНЛƏРИ КҮНҮ КЕЧИРИЛДИ

Шəһəрин Мирзə Казым бəј күчəсиндə јени ачылан мејданчадакы инсан ахыныны көрəндə һисс етдим ки, нəсə бир бајрам əһвал-руһијјəси вар топлашанларда. Доғрудан да, јанылмамышдым, сəн демə Дəрбəнд сакинлəри күнү бајрамына топлашыбмыш шəһəримизин сөз-сəнəт севəн сакинлəри.

Дəрбəндин јарадычы кəнчлəринин, шаир, рəссам вə дикəр сакинлəрин дə иштирак етдији бу тəдбир əдəби сəнəт ачылышы күнү кими кечирилəрəк, шəһəрин сөзə,сəнəтə марағы олан инсанларыны бир араја топлајыбмыш. Тəгдирəлајиг бир тəдбир. Бу тəдбирə топлашанлар јерли рəссамларын əл ишлəри илə таныш олмуш, кəнч шаирлəрин сөзлəринə бəстəлəнмиш мусиги нөмрəлəрини динлəјəрəк бөјүк зөвг алдыгларыны диггəтə чатдырмышлар.

Бу маарифчи лајиһə «Дəрбəнд шəһəр» бəлəдијјə гурумунун башчысы Хизри Абакаровун тəшəббүсү илə кечирилмиш вə шəһəр сакинлəринə төһфə олунмушдур. Јени салынмыш мејданчада белə тəдбирлəр ара-сыра кечирилир, буна маһны мүсабигəсини фотошəкил сəркисини дə мисал көстəрмəк олар.

Мараглысы да будур ки, бу сəркидə кечирилəн бүтүн тəдбирлəр гəдим вə улу шəһəримиз олан Дəрбəндə, онун тарихи сакинлəрилə, гонагларына һəср олунур. Онларын өзлəри дə бу тəдбирин иштиракчыларына чеврилəрəк бундан бөјүк зөвг алырлар. Ону да гејд етмəк јеринə дүшəрди ки, апарылан бүтүн тəдбирлəр Идман мəдəнијјəти вə кəнчлəр сијасəти үзрə шəһəр рəһбəрлијинин һимајəси илə баш тутур. Онлар кəнчлəрə, үмумиликдə шəһəр сакинлəринə мүсбəт тəсир бағышлајараг асудə вахтларынын сəмəрəли кечирилмəсинə көмəк едирлəр.

Август ајынын 9-да кечирилəн бу көзəл тəдбирдə, əдəби сəнəт ачылыш күнүндə иштирак вə чыхыш едəнлəр арасында Дəрбəнд шəһəр Идман, кəнчлəр сијасəти вə мəдəнијјəт Идарəсинин рəиси Самилə Нəчəфова вə Дəрбəнд шəһəр мəдəнијјəт шөбəсинин мүдири Диларə Султанова, шаир-тəрчүмəчи, Русија журналистлəр бирлијинин үзвү Фəхрəтдин Оруч (Гəрибсəс), нəғмəкар шаир вə мүғəнни «Јени аваз» мүкафатчысы Зејнəб Дəрбəндли, кəнч шаир Сафијат Чалганскаја, өз сөзү вə сəнəти илə сечилəн шаир, Азəрбајчан Јазычылар бирлијинин үзвү Елман Аббас, Лəзки Дөвлəт Драм Театрынын актрисасы, шаир Мијаса Муратханованы, «Əдалəт» чəмијјəтинин сəдри Гəдирбəј Өмəров, Азəрбајчан Дөвлəт Драм Театрынын актјору Дағыстан Республикасынын əмəкдар артисти Мəһəррəм Өмəров, кəнч рəссам Мирисмајыл Сејидов, Олга Степаненкону вə шəһəрин фəал, ишкүзар јарадычы зијалыларынын нүмајəндəлəрини хүсуси гејд етмəк истəјирəм.

Үмид едирик ки, əдəби сəнəт ачылышы кими мариф јөнүмлү лајиһəлəрин арды давамлы олачаг. Чүнкү белə лајиһəлəр Дəрбəнди һəр јердə танытмаға, онун та гəдимдəн бу күнə кими давам едəн адəт-əнəнəлəринин нəинки горуниб сахланылмасына, һəтта даһа да тəкмиллəшдирилмəсинə хидмəт олунмасынын көстəрчисидир.

А.МƏММƏДОВА

МƏДƏНИЈЈƏТ ФЕСТИВАЛЫНЫН АЧЫЛЫШЫ ОЛДУ

Августун 8-дə Хəзəр дəнизинин саһилиндə “Мəним Русијам - мəним Дағыстаным” адлы гала-консерт – “Дағлылар” Бејнəлхалг фолклор вə əнəнəви мəдəнијјəт фестивалынын ачылышы олду.

Бајрамы Дағыстан Республикасы Һөкумəти Сəдринин биринчи мүавини Анатоли Карибов ачды. О, Дағыстан Республикасы Һөкумəтинин Сəдри Артем Здуновун саламыны охуду, һəр кəс үчүн белə чəтин бир вахтда фестивал иштиракчыларына чансағлығы арзулады. Анатоли Шамсудинович, ЈУНЕСКО-нун һимајəси алтында кечирилəн фестивал һəрəкатынын əһəмијјəтини дə гејд етди. Əминик ки, бүтүн бунлар инкишаф етмəлидир, республикамыза доғру аддым атдығыныза көрə сизə тəшəккүр едирəм. ДР Һөкумəти Сəдринин мүавининин саламлама нитгиндəн сонра јарадычы коллективлəр хатирə сувенирлəрини пајлашдылар. Һəдијјəлəр Дағыстан Республикасынын Мəдəнијјəт Назирлији вə Маһачгала шəһəр администрасијасындан тəгдим едилди.

Фестивал адындан саламлајычы телеграмлар кəлди: ЈУНЕСКО-нун баш директору Одре Азуле Русија Федерасијасынын ЈУНЕСКО үзрə Комиссијасынын ичрачы катиби - Григори Оржоникидзе Русија Федерасијасынын мəдəнијјəт назири - Олга Лјубимова Русија Федерасијасы Президентинин мүшавири - Владимир Толстој. Коронавирус пандемијасы вə мəдəни тəдбирлəрин мəһдудлашдырылмасы илə əлагəдар олараг бир чох тəдбирлəр узагдан - онлајн вə офлајн шəкилдə кечирилир. Мөвчуд вəзијјəт «Дағлылар” Бејнəлхалг Фестивалы програмында өз дүзəлишлəрини етди. Бејнəлхалг сəјаһəт мəһдудлуғу сəбəбиндəн харичи јарадычы коллективлəр фестивалда узагдан офлајн видео форматында иштирак етдилəр. Фестивал иштиракчыларыны Азəрбајчан, Һиндистан, Иран, Италија, Мексика, Сербија, Словакија јарадычы коллективлəри гаршыладылар. Харичдəн кəлəн гонаглар фестивалымыза һазырлашырдылар вə саламларын чоху рус дилиндə сəслəнди, бу да фестивал иштиракчыларынын чох хошуна кəлди. Халг јарадычылығы фестивалы парлаг, рəнкарəнк вə кениш мигјасда иди. Тəсадүфи дејил ки, ачылыш концерти “Мəним Русијам – мəним Дағыстаным” адланыр. Биз мин иллик тарихи вə бəнзəрсиз ирси олан чохмиллəтли бир өлкəјик, һансы ки, республикамыз да онун бир парчасыдыр. Севинирик ки, Русија бөлкəлəринин јарадычы коллективлəри арасында мəдəни диалог үчүн јарадычы платформаја чеврилəн Дағыстандыр. Һəр групун чыхышы фестивалын бүтүн иштиракчыларынын алгышлары илə мүшајиəт олунду. Халг маһнылары милли вə рус диллəриндə сəслəнди, Русија халгларынын рəгслəри динамикасы илə фəтһ едилди. Перм əразисиндəн кəлəн «Солнечнаја радуга” ансамблынын рус халг рəгси, Шимали Осетија-Аланија Республикасынын халг рəгси “Елхот” илə əвəз олунду, нағарада аловлу ритмлəр чалынды. Халг сəнəти бу күн бүтүн рəнкарəнклијиндə сəслəнди.

Гала консертиндə Мари Ел, Ингушетија, Чеченистан, Һəштəрхан, Јарославл бөлкəлəриндəн олан вə тəбии ки, республикамызын јарадычы коллективлəри дə иштирак етдилəр.

Фестивал бүтүн өмүр боју бир тарихдир, сона чатачаг, анчаг онун хатирəси иштиракчыларын гəлбиндə даима јашајачагдыр. Фестивал бу күн Республика Халг Сəнəти Евинин Јоу тубе каналында вə 24 саат əрзиндə јајымына бахыла билəн Инстаграмда онлајн олараг јајымланды. Сабаһ консертин бир видео версијасы, Јоу тубе каналында ДРНТ МК ДР-дə нүмајиш етдирилəчəк. Көрə билəчəк. Бу күн јарым миндəн чох инсан онлајн да дахил олмагла, фестивалын тамашачысына чеврилди. Фестивал, јаддаш вə шөһрəт или олан “Мəдəнијјəт” милли лајиһəси чəрчивəсиндə кечирилир. Лајиһə Русија Федерасијасы Мəдəнијјəт Назирлији, Дағыстан Республикасынын Мəдəнијјəт Назирлији, В.Д. Поленов адына Дөвлəт Рус Халг Сəнəти Еви, Республика Халг Сəнəти Еви, Русија Федерасијасынын ЈУНЕСКО јанында Комиссијасынын Дағыстан шөбəси јанында гејри-мадди мəдəни ирс комитəси тəрəфиндəн тəшкил едилмишдир. Фестивал “Арт Максимум” ММЧ, “Денеб” АСЧ тəрəфиндəн дəстəклəнир.

«ДӘРБӘНД» ГӘЗЕТИНИН 100 ИЛЛИЈИНӘ

ДӘРБӘНДИН ШАИР ОҒЛУ

Дејирләр инсан сәмада парлајан улдуз кимидир. Вахты кәләндә о сәмада көрүнмәз олур. Улдуз өзү көрүнмәсә дә, онун ишығы ганадланыб учур, гәлбләрә һопур. Вахты тамам оланда һәр бир инсан торпаға говушур. Јахшы шаирләрин өзләриндән сонра галан әсәрләри, сөһбәтләри јашајыр. Шаир Нәриман Ағасијев дә 60-чы илләр нәслинин танынмыш нүмајәндәси, елимизин, обамызын дәјәрли шаири кими халгын јаддашында јашајыр. О, 1937-чи илдә ДР-нын Чәнубунда, мешәләрин әһатәсиндә јерләшән Зидјан кәндиндә доғулуб. 1960-чы илләрдә Азәрбајчан Педагожи Институтунун филолокијатарих факултәсини битириб. Рајон мәктәбләриндә мүәллим, комсомол комитәсиндә тәлиматчы, катиб кими ишләрдә чылышыб. Танынмыш маарифчи Килас Киласов ону вә Шихибраһим Манафову о вахт чыхан «Кәнд мајакы» гәзетинә дәвәт едир. Килас Киласов дүнјасыны дәјишәндән сонра Нәриман Ағасијев редактор, Шихибраһим Манафов исә редактор мүавини вәзифәләринә галхыр.

Шаирин гәфләтән баш верән вәфаты онун јарадычы өмрүнүн сонуна нөгтә гојду. Сағ икән бөјүк истедадла јазды, јаратды. Гыса бир мүддәтдә Дағыстанда јеканә олан «Дәрбәнд» гәзетини јүксәк мәтбу органына чевирди. О, нә Дағыстан Јазычылар Иттифагынын үзвү иди, нә дә Азәрбајчан Бирлијинин үзвү. Лакин хидмәтләри вар иди, она көрә дә онун һаггында чыхан нүфузлу республика мигјаслы «Дагестанскаја правда» гәзетинин некрологунда белә сәтирләр вар иди:

«Нәриман Ағасијев али мәктәби битириб, бир мүддәт мәктәбләрдә мүәллим, мәктәб директору чалышса да, сонралар «Дәрбәнд» гәзетиндә ишләмишдир. Өмрүнүн сон илләринә гәдәр бу гәзетин редактору олмушдур. Һәддиндән артыг ишинә, сәнәтинә үрәкдән бағлы адам иди. Јеканә китабы «Дәрбәнд чәләнки» 1991-чи илдә Дәрбәнддә чап олунмушдур. «Сәнә инанырам мән», «Дағыстан – Азәрбајчан», «Һаны бәс вәфан сәнин», «Дәрбәнд» маһныларынын сөзләринин мүәллифидир.

Нәриман Ағасијев өмрүнүн чох һиссәсини поезијаја сәрф етмишдир. Онун әсәрләри һәлә өзү сағ икән охучуларын дәрин рәғбәтини газанмышдыр.

О, рус дилиндә тәһсил алса да, Азәрбајчан дилини көзәл билирди, сәлист данышырды вә јазырды. Нәриман өз кәндинин, Дәрбәндин, Дағыстанын адына шәрәф кәтирән шәхсләрдән биридир. Шанлы јарадычылыг јолу кечмишди шаир Нәриман. Онун јурдуна, торпағына һәср олунмуш бир чох шеирләриндән Дәрбәндин, доғма кәндинин, көзәл тәбиәтин сеһрли әтри кәлир. О шеирләрин әсас көкү, шаһ дамары доғма кәндинин торпағындадыр. О, Камах әтәјиндә јерләшиб өз ганадларыны шаирин доғма Зидјанына гәдәр узанан мешәсинин пычылтысыны, фүсункар тәбиәтини, инсанларынын гонагпәрвәрлијини шаиранә диллә тәрәннүм етмиш, вәтәнпәрвәр шаир кими танынмышды. Шаир Дәрбәндин шәһәр һавасында сыхыланда нәфәсини Зидјан кәндинин сәһәр һавасына дүзләјирди. Шеирләрини охудугча һәр сәтрин, һәр бәндин архасында мүәллифин үрәк дөјүнтүләри, гәлбинин чырпынтылары кизләнирди.

Нәриман Шаһин реаллығда олдуғу кими, поезијада да там сәмими иди. Онун зәриф дујғуларында, инчә һиссләриндә һәзинлик, һәјатсеварлик вә инсанпәрвәрлик дујулурду. Бүтүн јарадычы инсанлар кими, үрәји көврәк иди. Онун лирик әсәрләри бу һәзин дујғулар тәмәли үзәриндә јазылмышды. Елә бил мисралар онун дәрин гәлбинин кушәләриндән сүзүлүб вараглара дүзүлүрдү.

Бир гыз гаршыдан кәлди,
Јанмыш јаман көзәлди.

Сачыма бахды, күлдү,
Јахды атәшә мәни.

Мән Зидјанда оланда күнәшли вә көзәл бир күн иди. Белә бир көзәл күндә көрүшдүјүм, һәмсөһбәт олдуғум инсанларын Шаһин һаггында, ширин хатирәләри күнәшин шүалары кими гәлбими исиндирди, көнлүмә һәрарәт верди. Мәһз зидјанлыларын шаирә олан севкиси (мәнә елә кәлир ки, инсанын өз һәмкәндлиләри тәрәфиндән белә бир мәһәббәтлә севилмәсиндән шаир үчүн бөјүк мүкафат ола билмәз), онун поезијасына олан шәхси һөрмәтим мәни вадар етди ки, Нәриманын һәјаты вә јарадычылығы һаггында нә исә јазмалыјам. Онун зарафатлары, хејирхаһлығы вә һаггында үрәкдолусу данышан зидјанлылардан бири дә һачы Рәһман Заһиров олду. Онун дедијинә көрә Нәриман мүәллим һеч вахт өз кәндини, гоһум-әгрәбасыны унутмајыб. Дагестанскије Огни шәһәри онун доғма кәндиндән үч километрлик мәсафәдә јерләшир. Јахшы јадымдадыр, или деје билмирәм, Нәриман Ағасијев Зидјан кәндинә Азәрбајчанын көркәмли әдибләриндән бири Сабир Рүстәмханлы илә кәлмишди. Сонралар охудум ки, «Өмүр китабында» Сабир мүәллим «Дәрбәнди-Нәриман Шаһинин Вәтәни кими таныдыг», -кәлмәләрини јазмышды. Нәриман Зидјаны гонаглара, танышлара севдирди, гонагпәрвәрлијини халглара чатдырды. Онун үчүн достлары да әзиз иди, кәндлиләри дә. Һәрдән елә олур ки, шаирин јазылары, китаблары чап олунур, лакин мүәллиф бир дәнә дә олсун Вәтәни һаггында, доғулдуғу мәкан һаггында јазы јазмыр, она көрә дә Вәтәнин дә оғуллары беләләрини танымыр. Амма тале Зидјанын шаир оғлуна һәмјерлиләри тәрәфиндән севилмәк гисмәти нәсиб етмишди. Бакыда охујуб, Дәрбәнддә јаратса да, доғма кәндинә бағлы бир инсан иди. Өмрү боју севдији ушаглыг илләринин јувасына- ата, ана мәканына тез-тез кәлирди.

Мешә әһатәсиндә, чәмәнликләрдә дүзәлдилән дост мәчлисләринин вурғуну иди. Тәбиәтин көзәлликләрини сејр едәр, гушларын сеһрли сәсини, динләмәкдән дојмазды. Бу көзәлликләр әтәјиндә ушаглығы јада дүшәрди, гајғысыз ушаглыг илләри кино ленти кими өнүндән кәлиб өтәрди.

Күчү-гүввәти бу торпагдан алдығына көрә өз ел-обасынын адына, шәрәфинә лајиг өмүр јашады. Нәриман Вәтәнә мәһәббәт, һәјата севки, торпаға бағлылыг онун шеирләринин әсас хәттини тәшкил едир. Сағлығында Зидјаны унутмајан шаири, рәһмәтә кедәндән сонра Зидјан да унутмады, ады үрәкләрдә јашајыр, әсәрләри охунур вә севилир.

Бу кәнддә сөһбәт етдијим инсанлар Шаһинин сөз демәк габилијјәтиндә, онун ишыглы фикирләриндән сөз ачдылар. Дағыстанын әмәкдар мүәллими Рәшад Чәмијевлә рәһмәтә кетмәјиндән габаг Нәриман һаггында сөһбәтләрим олмушдур. Рәшад мүәллим Нәриман һаггында көврәлә-көврәлә, көзләри јашла долу данышырды. «О вахты чаван идик. Бизә елә кәлирди ки, һәр бир инсан Нәриманын јаздығы кими шеирләр јаза биләр. Лакин вахт өтәндән сонра анладыг ки, шеир јазмаг нә зүлүм имиш…». Зидјан кәндиндә һәр евдә, һәр очагда онун шеирләрини аз да олса, биләни тапылар. Нәриман Шаһин һаггында нә гәдәр олса да, данышмаг олар. Һәтта белә синә раст кәлдим ки, Нәриманын шаирлијинә шүбһә едән (өзү јазылар јазырды вахтилә) адам деди ки, «һаны бәс, вәфан сәнин» шеири јүксәк шаир мәһәббәтилә јазылыб. Ады чәкилән шеирин өз тарихчәси вар. Азәрбајчанда јахшы танынан, «Кечәләр», «Ширин јухум олајдын», «Һеч күсмәјин јеридирми, јар» маһныларынын бәстәкары Шаһид Абдулкәримов бир арада Дәрбәнддә мәдәнијјәт шөбәси нәздиндә ансамлда ишә дүзәлмишди. Јарадычы адам кими Нәриманын шеирләри хошуна кәлмишди. Ики сәнәт адамынын достлуғу Дәрбәнддә баш тутмушду. Онларын икисинин дә хасијјәтиндә бир чох ејни чәһәтләр нәзәрә чарпырды. Шаһиди мән бирчә дәфә көрә билмишдим. Мәдәнијјәт шөбәсиндә јени концерт програмы тәһвил олунанда Нәриманы вә о бири сәнәткарлары дәвәт едирдиләр. Бу дәфә мән дә вардым. Орада көрдүм ки, Шаһид јохду, о, ансамблда тар, лазым оланда китара ифа едирди. Бунун сәбәбини мән астача Нәриман Шаһиндән сорушдум. Әлиндә «Кирпи» журналы варды. Концерт башлады. О сөзүнү демәјә имкан тапмады. Сонра көрүрәм ки, журналын бир сәһифәсиндә материалын ады «Шаһидләр гачды» иди. Нәриман бу сөздәки «ләр» шәкилчисини гәләмлә гараламышды, «Шаһид гачды» галмышды. Бу мәним суалыма чаваб иди. Белә зарафатлары чох олурду. Бу достлуғу ики сәнәткар һәјатдан кедәнә гәдәр горуду. Шаһид һәмин сөһбәт ачдығым шеирә маһны бәстәләмишди. Әввәл өзү охуду, сонралар исә халг артисти Ислам Рзајев мәһарәтлә ифа етди.

Бир күн исә шаирин ән кичик гардашы илә көрүшдүм. Нәриман ондан он бир ил бөјүк олуб. Кичик гардашы Ағаси заводда ишләјән фәһлә олмасына бахмајараг гардашы Нәриманын гәзетдә чап олунан бүтүн материалларыны бир говлугда сахлајыр. «Атам Нәриманын хәтрини чох истәјирди, фәхр едирди ки, Бакыда охујур. Бизимлә хош рәфтар едирди, зарафатчыл иди, һәр бир сөһбәти күлүшә чевирмәји бачарырды. Бу говлуғу шаирин гардашы көз- бәбәји кими горујур. О Нәриманы даһа чох халгын үрәјинә јол тапан шаир кими даһа еһтирамла хатырлајыр. «Инди о һагг дүнјасында олса да, илләр өтүб кечсә дә, онунла олдуғум һәр саат, һәр күн көзләримин өнүндә чанланыр. Нәриманын парлаг истедады варды. О бөјүклә бөјүк, кичиклә кичик- ушаг кими рәфтар едирди. Үрәјинин паклығы, гәлбинин сафлығы ону һамыја севдирмишди. Садәлији вә тәвазөкарлығы да ону доғма кәндинин адамларына севдирән уча кејфијјәтләриндән бири иди. Халгыны, ел-обасыны чанындан артыг севирди». Ағасини динләдикчә ичиндәки ағрылары, кечирдији һиссләри өзү бәјан етмәсә дә, дујмамаг олмурду. Елә Нәриман Шаһин һаггында јазаркән мәним дә үрәјим бу дујғулара дүзләнди. Шаирин талеји о гәдәр амансыз, о гәдәр вәфасыз иди ки, бөзән дәһшәтә кәлирдим ки, ај Аллаһ, нијә јахшылар биринчи кедир, писләр галыр гурднан гијамәтә… Шаирин гардашындан чох фактлар әлдә етдим. О, мәнә Нәриманы бир инсан кими танымаға имкан јаратды, онун ушаглыг илләриндән данышды. Килејләнди ки, Нәриманын адына өзү јашадығы күчәни јох, башга күчәни адландырыблар.

Һал- һазырда шаирин сон илләр јашадығы Дагестанскије Огни шәһәриндә күчәләрин бири Нәриман Ағасијевин адыны дашыјыр. Шаирә һөрмәт едәнләр, онун поезијасына мүрачиәт едәнләр дә фәхр едир ки, белә бир инсанын ады јердә галмады, күчәләрин бириндә әбәдиләшди.

Бу һагда фикирләшәндә Нәриман Шаһинин поетик дујғулары, онун көркәми, шаир тәбиәти кәлиб дурур көзләримин өнүндә. Јахындан үнсијјәтим олмушдур шаирлә чаван јашымда. Мән һәрдән фәхр едирәм ки, Нәриманы нәинки таныјыр, онунла редакисјада ишләмишәм, онун дузлу зарафатларыны гулағымла ешитмишәм, онунла шеирдән, сәнәтдән данышмышам. Ону һәмишә достларынын әһатәсиндә, дејиб-күлән, шән әһвал- руһијјәдә олан инсан кими көрмүшәм. О сөзсүз көзәл мәчлис адамы иди. Һарада о вардыса, өз мәналы вә мәзмунлу сөһбәтләри илә диггәти чәкирди. Нәриман Шаһин һаггында хатирәләр чап олунмајыб, лакин халг арасында вахташыры онун сөзү, шеири јада дүшүр. Тәкчә филолокија елмләри доктору Гәзәнфәр Казымов шаирин јеканә ишыг үзү көрән китабына бир сөз јазмышдыр. Белә бир јазылар чох олмаса да, биз әминик ки, Нәриман Шаһин поезијасы зәнкин һәјат тәчрүбәсинә дәстәкләнән, милли дәјәр дашыјан поезијадыр. Ону да гејд едим ки, Нәриман Совет системинин адамы иди, коммунист иди. О рајон Партија Комитәсинин пленумларында Дағыстан халгларынын достлуғу, әмәјә һөрмәт һаггында шеирләр дејирди. Бу, әлбәттә тәәччүблү көрүнә биләр. Анчаг о вахт Рајон Комитәсинин биринчи катиби Сејид Гурбанов өзү шеири- сәнәти севән адам иди. Һәр заман Азәрбајчана кедәндә Нәриманы өзү илә апарырды. Бүтүн гонаг мәчлисләриндә Азәрбајчан дилиндә тәкчә Нәриман чыхыш едирди. Шаиранә, үлви һиссләрлә өмүр сүрән шаир Зидјанын, Дәрбәндин севилән сималарындан биринә чеврилиб. Нәриман һәртәрәфли сәнәткардыр. О лирик шеирләр, гәзәл, рүбаи, гошма, тәмсилләр, һәтта фелјетонлар да јаратмышдыр. Нәриманын јеканә китабыны сәһифә-сәһифә ачдығча онун күләр үзү гаршыма чыхырды. Дүз дејирләр ки, шаһлар, падишаһлар кедир, шаирин сөзү галыр, сәтирләр өлүмүндән сонра јашадыр шаири. Дағыстанда Зидјан кәнди инди дә чох вахт Нәриман Ағасијевин кәнди кими танынып. Елә бу кәндин ашағы тәрәфиндә, јолун гырағында шаир Нәриман ујујур.

Поезија бағында сөзә рөвнәг верән өз шеирләриндә һәм вәтәнини, һәм халга өз севкисини дујғу долу сәтирләри илә тәрәннүм едән Дағыстанда јашајан Азәрбајчан шаири. Дағыстанда јашајан азәрбајчанлыларын әдәби мүһитиндә Шаһинин өз хүсуси, данылмаз шәрәфли јери вар. Онун бизә пај гојуб кәтирдији дәјәрли әсәрләр салонларда, мәктәбләрдә, китабханаларда сәсләнир. Онун ады шәрәфлә чәкилир. Бу о демәкдир ки, шаирләрин өлүм тарихи олмур, онлары шеирләри јашадыр. Аллаһдан рәһмәт диләјирәм. 13 август Нәриман Ағасијевин дүнјасыны дәјишән күндүр. Аллаһ рәһмәт еләсин, гәбри нурла долсун!

НӘРИМАН

Көнүл рүбабынын инчә телини,
Гәлбинин одујла чалды Нәриман.
Севди вәтәнини, севди елини,
Һәр јүкү чијнинә алды Нәриман.

Ешги бир үммандыр,севкиси дәниз,
Арзусу шәффафдыр, әмәли тәмиз,
Јанан үрәкләрдә гојду нурлу из,
Бу елин шаири олду Нәриман.

Нечә замандыр, нечә әсрдир,
Нә билсин, талеји мәчһулду, сиррди,
Нискилли арзусун шеирә кәтирди,
Зәриф үрәкләрдә галды Нәриман.

Фәхрәддин ГӘРИБСӘс

НӘҸИБ ҮРӘКЛИ ИНСАН

Анасы бәлкә дә ону,биләрәкдән мәтбуат күнүндә дүнјаја кәтириб. Бәлкә дә о билирди ки, онун гызы бөјүјүб сөз сәррафы олачаг. Һәр сәтири бир әсәр, һәр мисрасы бир поема олан көзәл инсан. Мәним сизләрин ихтијарына бурахачағым јазым, танынмыш шаир-публисист, журналист,Президент мүкафатчысы, Азәрбајҹан Јазычылар вә Журналистләр бирлијинин үзвү. 300- дән чох китабын редактору вә өн сөз мүәллифи устадым Нәҹибә Илкиндән олачаг. 10 китаб мүәллифи…

Илк олараг онун, «Бүтөв Азәрбајҹанам» шеириндәки һајгырты сәсини демәк истәјирәм. Нәҹибә ханым бу шеирдә, парча-парча олмуш Азәрбајҹанын јаралы јерләрини бир-бир садалајыр. О, өз Вәтәнинин јаралы тарихини бу шеирдә белә вараглајыр:

Мин дәфә гәсд етдиләр, мин ҹүрә
бәһс етдиләр,
Көзләрими көзүмдән чыхарыб һәбс
етдиләр.
Ајагларым бир јанда,г олларым
да бир јанда,
Мәндән дидәркин олду, оғлум, гызым
һајанда.
Мән Көјчәјәм, Дәрбәндәм, о ганлы
Ирәванам,
Зәнкәзурам,Тәбризәм, бүтөв Азәрбајҹанам!

Онун «Дәли бир ағламаг кечир көнлүмдән» шеириндә, Алы Мустафајевин һагг наләсинә гошулмасы, онун нечә бир вәтәнпәрвәр инсан олдуғуну көстәрир. Мән онун бир чох шеирләрини бу јазыда көстәрәрәм. Ону вәтән сәси, вәтән нәфәси тамам ајры бир аләмдир. О аләм ки, ондан чыхмаг олмур. Гарабағымызын Тәбризләшмәси шаирдә бөјүк икраһ һисси јарадыр.

Тәртәр чајым Аразлашыб, ај Алы!
Дәрдим јаман дәнизләшиб, ај Алы!
Гарабағым Тәбризләшиб, ај Алы!
Карван кетди, ел ајрылды көчүндән,
«Дәли бир ағламаг кечир көнлүмдән».

«Шәһид Анасы» шеири үрәкләр дағлајыр. Ад күнүндә шәһид олмуш бир әскәрин анасы илә көрүшүндән јазыб Нәҹибә ханым… Мән бунун дәфәләрлә шаһиди олмушам, Нәҹибә Илкин бу шеири тәдбирләрдә сөјләркән һөнкүрүб ағлајырды. Бир шәһид анасынын дилиндән шеирә көчүрдүјү ағрылар онун јаралы гәлбини көјнәдирди. О шеирин бир јериндә әлләрини үзүнә гапајыб сәһнәдәҹә ағлајыб:

Аһым чатмады әфсус, нә јерә, нә көјә,
Табуту гучагладым, -Јашын мүбарәк!–дејә.
Оғул дејән дилләрим диллим-дилим
сојулду,
Јанды бағрым наләдән, ичин-ичин ојулду.
Јениданми доғулдун,Шәһид гојулду адын,
Вәтән! Гој сәнин олсун бу гәһрәман
өвладын.

Залда олан инсанлар да она гошулуб ағлајыб. Аһы, о да анадыр. Өзү дә нечә АНА! Гәлби саф, дүнјакөрүшү кениш, зијалы, мүдрик бир АНА! Онун һәссас үрәји, инчә зәриф гәлби вар. О, нә гәдәр кәнчләрә әл тутур, онлара мәнәви Аналыг едир. Мән дејәрдим ки, Ана сөзүнү һәр кәсә шамил етмәк олмаз, амма Нәҹибә Илкин бу сөзә лајиг бир ханымдыр.

Севәндә дә инчә севир, «Үрәјиндә сахла мәни» шеириндә, о гәдәр инҹәлик вар ки. Бәстәкар Елмир Мәдәтоғлу илә, онун 55 иллијинә һазырладығымыз маһнıда, о инчәликләри мусигијә илмәләјә билмишик. «Чағыр мәни севкилим», бу маһны да онун узагдан әли чатмаса да, өз инчәлији илә севкијә мурачиәтини мусигидә верә билиб. Нәҹибә Илкинин һәр сөзә инчәликлә јанашмасыны мүшаһидә етдикдә, көрәрсиниз ки, о сөзә бир көрпәјә јанашан кими јанашыр. Сөзү дә өзүндән күсдүрмәк, инчитмәк истәмәдән мүлајимчәсинә јазыр. Онун Шәһидләрә һәср етдији бир нечә китабы вар. Бу китабларда, онларын һәјатына, нечә ағры илә көз јашы илә јанашмасыны көрмәмәк мүмкүн дејил. Бәлкә дә, о Шәһидин һәјатыны өз ичиндә чанландырараг јазыр. Ону да дејим ки, нәфәссиз јазылан шеирдә гуру көрсәнир, амма бу ханымын дедији сөз дә чанлыдыр, нәфәс алыр. О, вәтәнпәрвәр шаирдир, вәтән севдалы шаирдир. Онун Азәрбајҹанын бир чох зијалысына, танынмыш шаир вә јазычыларына јаздығы јазылардан ибарәт, «Сөзүн өлчүсү вә чәкиси» китабында сөзә нечә дәриндән мүраҹиәт етмәсини, еһтијатла јанашмасыны көрмәк олур. Нәҹибә ханым сөзә о гәдәр үрәклә, чанла бағлыдыр ки, о һәтта хәстәләнәндә дә, јазыја олан дәјәрини азалтмыр, әксинә сөзлә сөһбәт едир. Онун шеирлә, сөзлә сөһбәтинин мүшаһидәчиси олмушам. О, сөзә белә суал верир ки, сән өзүнү бу шеирдә көрүрсәнми? О, сөзү дә инчитмәдән шеирин ичиндән кәнарландырыр. Вә һәмин сөзә, ајры бир шеир јазыр. Јәни, онун һәм инсанлара, һәм сөзә јанашмасы бир мәктәбдир. Чүнки о, дејир, шеири гафијәјә хатир јазмаг олмаз. Шеир кәрәк сәнин бејниндә доғула, о сәни нараһат едә ки, мәни сәтирә дүз. Кәрәк о заман јазасан. Мән онун нә демәк истәдијини, онун бахышларындан охујурам. Аз дејил, дүз 5 илдир онунла танышыг. О, шеирин дилини мүкәммәл билән инсан кими бәзән јанына өз шеирләри илә кәлән кәнчләрә дә көзәл дәрс дејир, мәсләһәтләр верир. «Өз јаздыгларынызы, өзүнүз дөнә-дөнә охујун. Бахын көрүн, онун чатышмајан ҹәһәти нәдир», дејир. Онун «Ағлама көрпә» шеирини мән, көврәлмәдән охуја билмирәм. Бир көрпәнин Ана гучағында, атасызлығын һисс етмиш кими ағламағыны вә кәләҹәк һәјатындан бихәбәр олмағыны Нәҹибә ханым нечә дилә кәтириб нәзмә чәкир, санки о көрпәјә дә һәјат дәрси кечир.

Ағлама а көрпә, ағлама белә,
Сән һәлә нә көрүб, нә көтүрмүсән.
Өмрүн күнләрини бир-бир әләјиб,
Һәлә илдән-илә өтүрмәмисән.

Бу инсан нечә бир һәссаслыгла гәләмә алыб, өзү о шеири јашајыб вә охуҹуну да о шеирдә јашадыр. Сәнәтә сағламлығыны гурбан верән Нәҹибә ханым, өз мөвгејиндән дөнмүр. Мән она баханда, көрүрәм ки, о, сәнәтә үрәклә бағлыдыр. Мән анлајырам ки, сәнәт бир эшга дејил ки, сән дә ону истәдијин заман, бир кәнара атасан. Сәнәт инсанын варлығыдыр, сәнәтин дурдугча сән дә варсан. О, күчлү вә ирадәли ханымдыр, ондан чох шеј өјрәнмәк олар. Мән онунла илк таныш оланда, о мәнә деди ки, гызым, нә гәдәр варам, мәндән истифадә ет. Вә мәнә сакитҹә күлә-күлә анлатды ки, гызым, мәним билдикләримдән истифадә ет, дејирәм. Вахт өтдү, заман кечди. Инди артыг, онун мәнә нә демәк истәдијини дәгиг анлајырам. Мән ондан чох шеј өјрәндим вә бунун үчүн онунла фәхр едирәм. О, мәним үчүн,бөјүк бир мәктәб олду. Һәм мәктәб, һәм Ана, һәм шаир, һәм журналист кими. Бир чохларына нүмунә олмалы бир ханымдыр Нәҹибә Илкин. Она һәр бир ишдә уғурлар арзу едирәм вә фәхр едирәм ки, мәним белә устадым вар. Сөзә вә инсанлыға дәјәр инсан, бөјүк гадын, сағлам вә мәналы өмүр нәсибиниз олсун, дәјәрли устадым, әзизим Нәҹибә ханым.

Һөрмәтлә: Сәнин Зејнәбин

Нәҹибә Илкин

БИР ЈОРҒУН ЈОЛЧУЈАМ

Талејин јоллары чох јорур мәни,
Сечә дә билмирәм ағы гарадан.
Дүнјаја кәләндән дәрд јумағыјам,
Нејнирди јарадыб мәни Јарадан?!

Дәрдләрин илмәсин һа сөкүрәмсә,
Дејән јох һансыны истәсән сеч, кет.
Аллаһа үз тутуб јүз арзу дилә,
Тале сән дејәни демирсә кеч кет.

Бу дүнја мәнимчүн бир гәм јухусу,
Алыб гучағында јелләјир мәни.
Дејәсән јерин дә ачыг јахасы,
Шум едиб мин јердән белләјир мәни.

Чатдыра билмирәм фикирләрими,
Галырам јер илә көј арасында.
Кағыз да, гәләм дә дуруб гәсдимә,
Мәни бишириләр сөз јарасында.

Бир јорғун јолчујам, хурчунумса бош,
Әлимдә балача сөз чомағым вар.
Мәним кипријимдә тале јүклү даш,
Мәним чан чухамда дәрд јамағым вар.

ДӘРСЛИК ПРОБЛЕМИ ҺӘЛӘ ДӘ ҺӘЛИНИ ТАПМАЈИБ

Доғма дилим дүнјанын бүтүн мусигиләриндән мәнә әзиздир. Мән ана дилимдә данышанда, јахуд бир сөз ешидәндә санырам ки, илин фәсилләри көзләрим өнүндә ҹанланыр. Адам нечә ки,гышда үшүјәр, баһарда көнлү ачылар,сөз дә беләдир. Сөз вар чәрләдир,сөз дә вар,адамын әлиндән тутуб хошбәхтлијә апарыр.

(Ә. Б. Һагвердијев)

Бәли, дилимиз чох зәнкин вә аһәнкдар дилдир, дәрин тарихи көкләрә маликдир. Бүтүн халгларда олдуғу кими, Азәрбајҹан халгынын да дили ону милли варлығыны мүәјјән едән башлыҹа амилләрдәндир. Азәрбајҹан дили тәкчә Азәрбајҹанда дејил, башга өлкәләрдә јашајан азәрбајҹанлылар үчүн дә ана дили кими ишләнир. Бүтөвлүкдә Азәрбајҹан дили 40 милјона јахын азәрбајҹанлыја хидмәт көстәрир.

Дилимиз халгын кечдији бүтүн тарихи мәрһәләләрдә онунла биркә олмуш, онун талејини јашамыш, үзләшдији проблемләрлә гаршылашмышдыр. О, халгын ән ағыр күнләриндә белә онун милли мәнлијини, хошбәхт кәләҹәјә олан инамыны горујуб мөһкәмләндирмишдир. Дилимиз чох кешмәкешли, мүрәккәб, ағыр јоллар кечмишдир. Ш.И.Хәтаи, Саиб Тәбризи, Гөвси Тәбризи дилимизин горунмасы, јашамасы үчүн даим мүбаризә апармышлар. Бу мүбаризә бу күн дә давам етмәли, даһи шәхсијјәтләримизин гојдуглары јол бәзи ДР-ин Дәрбәнд шәһәриндә вә рајонунда Азәрбајҹан дили вә әдәбијјатыны тәдрис едән мүәллимләр үчүн дә өрнәк олмалыдыр. Чүнки бу күн Дағыстанда, гәдим вә улу Дәрбәндимиздә бу проблем өз һәллини тапмаса, биз кәләҹәк нәслә өрнәк ола билмәјәҹәјик. Һөрмәтли вә мүдрик халгым, бизим бу күн үзләшдијимиз проблем дәрсликләрлә бағлы проблемдир.

1988-ҹи илдән 2018-ҹи илә кими Дәрбәнд шәһәри вә Дәрбәнд рајону үзрә бүтүн мәктәбләрдә Азәрбајҹан Республикасында дәрҹ олунан Азәрбајҹан мәктәбләри үчүн нәзәрә тутулан дәрсликләрдән истифадә едәрәк өз шакирдләримизә доғма дилимизи севдирә билмишик, өјрәдә билмишик.

Артыг бу дәрсликләрдән истифадә мүмкүнсүз олдуғу үчүн јени дәрсликләрин һазырланмасы ваҹиб олдуғундан ишләр апарылмалы, јени дәрсликләр һазырланмалыдыр. Әлбәттә, бу күн тәһсилдә кедән јени ислаһатлар, јени дөвләт стандартларына ујғун дәрсликләрин һазырланмасы ән ваҹиб мәсәләләрдәндир. Бу дәрсликләрин һазырланмасы биз мүәллимләрә вә шакирдләрә чатдырылмасы һәлә дә мүмкүн дејил, чүнки бу чох ҹидди мәсулијјәт тәләб едир. Бир нечә мүәллимин топлашараг ишчи груп шәклиндә бу ишин өһдәсиндән кәлмәси гејри-мүмкүндүр. Дәрслик дүзкүнлүк вә тәрбијә васитәсидир. Шакирдләрә дәрс дејән мүәллим дә, шакирдләрә төвсијә олунан дәрслик дә һәр ҹәһәтдән нүмунә ролу ојнамалыдыр. Чүнки милли-мәнәви дәјәрләр сырасында ана дилинин, әдәбијјатын ролу данылмаздыр. Бахмајараг ки, биз әсас тәһсил рус дилиндә олан мәктәбләрдә Азәрбајҹан дилини тәдрис едирик, нәзәрә алмаг лазымдыр ки, шакирдләр миллијјәтчә азәрбајҹанлыдырлар, гејри милләтин нүмајәндәләри дејилдирләр ки, Азәрбајҹан дилини хариҹи дил кими кечсинләр. Програм вә дәрсликләрин тәртибиндә нәзәрә алмаг лазымдыр ки, үмумтәһсил мәктәбинин вәзифәси нәдән ибарәтдир? Мәлумдур ки,ибтидаи синифләрдә шакирдләрә әлифба, охумаг,јазмаг өјрәдилир, ибтидаи сәвијјәдә дә олса, шакирдләрин јазылы вә шифаһи нитги инкишаф етдирилир. 5 –ҹи синифдән башлајараг исә тәдрис системләшдирилир. Тәдрисин һәјата кечирилмәси мүрәккәб просесдир, бу просесдә програм, дәрслик вә мүәллим амили, бунларын бирлији бири-бирини тамамламалыдыр. Она көрә дә дәрслик гаршысында чох ҹидди елми вә методик тәләбләр гојулур.

Әзиз мүәллимләр, буну јазмагда мәгсәдим аидијјаты гурумларын бизә бу мәсәләнин һәллиндә јардымчы олмаларыны, бүтүн дилләрдә дәрсликләрин вә ја дәрс вәсаитләринин олдуғу һалда бизим дәрслик проблемимиз һәлә дә өз һәллини тапмадығы үчүн онлардан көмәк етмәләрини арзуламагдыр. Әјәр сиз дә бу фикирлә разысынызса фикирләринизи билдирмәјинизи хаһиш едирик. Үмид едирик ки, сентјабр ајынын 1-дә мәктәбләримиз узун ајрылыгдан сонра өз севимли шакирдләринә гучағыны ачачаг вә арзуладығымыз тәһсил просесинә давам едәҹәјик.

Азәрбајҹан халгынын үмуммилли лидери Һ.Әлијевин сөзләри бурада јеринә дүшүр: «Хариҹи дил билмәк, әлбәттә ки, лазымдыр, ваҹибдир. Мән арзу едирәм ки, вәтәндашларымыз инкилис дилини дә, алман дилини дә, түрк дилини дә, әрәб дилини дә, фарс дилини дә, һәтта чин дилини дә билсинләр. Кәнҹләримиз нә гәдәр чох дил билсәләр, бир о гәдәр зәнкин дүнјакөрүшүнә малик олачаглар. Бу мүасир дүнјанын тәләбидир. Амма ән әсас ондан ибарәтдир ки, һәр бир азәрбајҹанлы өз ана дилини, Азәрбајҹан дилини мүкәммәл билмәлидир». Бәли, о бизә өјрәтди ки, дилимизи севәк, Азәрбајҹан дилинин сафлығыны горујаг, дилимизи уча тутаг.

А.МӘММӘДОВА.

ФЕСТИВАЛ ӨЗ ИШИНӘ БАШЛАДЫ

Августун 7-дә Хәзәр дәнизи саһилләриндә Бејнәлхалг Фолклор вә Әнәнәви Мәдәнијјәт Фестивалы өз ишинә башлады. Бу, Русијада Јаддаш вә Шөһрәт или олан Мәдәнијјәт Милли Лајиһәсинин "Јарадычы инсанлар" рекионал лајиһәси чәрчивәсиндә ЈУНЕСКО-нун дәстәји илә кечирилир.

Гонагпәрвәр Дағыстан бир даһа гапыларыны фестивал иштиракчыларынын үзүнә ачды. Русијанын бөлкәләриндән иштиракчылар фестивала кәлә билдиләр, лакин дүнјадакы епидемиоложи вәзијјәтә көрә харичдән олан гонагларымыз узагдан- дистасион иштирак етдиләр. Халг сәнәти офлајныны Азәрбајчан, Һиндистан, Иран, Италија, Мексика, Сербија, Словакија харичи јарадычы групплары нүмајиш етдирәчәкләр. Бу күн Дағыстан сәнәткары халг сәнәткарлары вә сәнәткарларынын сәркисинин тәнтәнәли ачылышы олду. Русијанын бөлкәләриндән олан 15 халг сәнәткарлығы устасы вә Дағыстан Республикасынын гәдим халг сәнәткарлығыны тәмсил едән 11 уста бу күн бәнзәрсиз сәнәтләрини нүмајиш етдирдиләр. Калуга, Самара, Һәштәрхан бөлкәләриндән вә Калуга вилајәтиндән олан сәнәткарлар сәнәт вә сәнәткарлығын мүхтәлиф саһәләриндә әсәрләрини тәгдим етдиләр. Калугадан олан Александр вә Татјана гәдим сәнәт әнәнәләринин давамчылары кими мүхтәлиф нөв керамика бәзәкләри илә уғурла ишләјирләр. Һәлә ушаг икән, Александр моделләшдирмәји севирди вә тез-тез кил илә нә исә дүзәлтмәјә чалышырды. Бачарыға јијәләнмәк үчүн гоншу кәнддәки уста јанына кетмәјә башлады. Онун көмәји илә хлуднев кил ојунчагларынын әнәнәви сүжетләрини, шәкилләрини вә мотивләрини өјрәнмиш вә мәнимсәмишдир. Тәдричән моделләшдирмә вә ојунчаглар бүтүн аиләсини бу ишә чәлб етди. 2007-чи илдә Александр Кеннадијевич "Русијанын Халг Устасы" титулуну алды. Кәнчләри әнәнәви сәнәткарлыгла таныш етмәк үчүн, Думиничи кәндиндәки рајон мәдәнијјәт Евиндә "Сеһирли кил" кил ојунчаглар мәшғәләсини тәшкил етди. Пенза шәһәриндән "Халг сәнәткарлығы клубу"нун рәһбәри Олга Петрова да әлибош кәлмәди. Онун јаратдығы вә һејванлары тәсвир едән Абашевскаја ојунчағы олан фитчалан тез-тез инанылмаз бир көркәм алыр. Дүдүкләр ачыг рәнкләрлә рәнкләнир - мави, јашыл, гырмызы. Пензадан олан сәркинин дикәр иштиракчысы Јелена Лузина талаш вә гуру һејкәлтәрашлыг техникасында һазырланмыш мәһсуллары тәгдим етди. Талаш нәдир? Һәр кәс гарғыдалы севир, анчаг бир кукла дүзәлтмәк үчүн онун јарпагларындан даһа чох шеј өјрәнмәлисиниз. Бу күн мастер-классда Јелена устадын әлиндәки нәмләнмиш гарғыдалы јарпагларынын мүхтәлиф формалары нечә алдығыны көстәрди. Толјаттинин тахта илә ишләмәк мәдәнијјәти вә әнәнәләринин нәсилдән-нәслә өтүрүлдүјү тәчрүбәли сәнәткарлардан ибарәт команда - Антон Клименко вә Екатерина Гулјајева полимер материаллары илә бирликдә ағачын сәнәт әсәринә чеврилдијини көстәрдиләр. Әлбәтдә ки, бизим дағыстанлы усталарымыз, һәмишә олдуғу кими, чүрбәчүр вә надир чешидләрлә һамыны һејрәтләндирдиләр.

«ДҮШҮНЧӘЛӘР ӘРАЗИСИ»

«Дүшүнчәләр әразиси» Үмумрусија Кәнчләр Форумунун баша чатмыш үчүнчү нөвбәсинин јекунларына көрә Дағыстандан олан иштиракчы- Ејша Чаллајева галиб чыхмыш вә лајиһәнин инкишафына 400 мин рубл грант алмышдыр. Бу һагда «Дағыстан» РИА-на рекионун кәнчләр назирлијиндән мәлумат верилмишдир.

Чари илдә «Дүшүнчәләр әразиси» (ТС) дистансија форматында кечирилмишдир. 800 артыг кәнч, о чүмләдән республикамыздан 9 нәфәр форумун иштиракчысы олмушлар.

«Сијасәт вә шәбәкә лидерләри» алтында «Дүшүнчәләр әразиси» нөвбәти нөвбәсиндә Русија кәнчләри тәшкилаты тәрәфиндән мүсабигә грантлары тәсис едилмишдир. Бурада иштиракчылар иштирак етмәк үчүн кәнч адамлар 154 лајиһә һазырламышдылар. Онлардан 40-ы- 15,4 милјон рубл мәбләғиндә мүкафатландырылмышдыр. Ејша Чәллајеванын «Крым-Гафгаз- Достлуг көрпүсү» лајиһәси галиб чыхмыш вә онун мүәллифи лајиһәнин инкишафына 400 мин рубл грант алмышдыр.

«Мәним лајиһәм бөјүмәкдә олан нәсилләрин вәтәнпәрвәрлик вә бејнәлмиләл дүнјакөрүшүнүн формалашмасына тохунмушдур. Лајиһә бөјүк јаш групларыны әһатә етсә дә, онун әсасыны шакирдләр вә тәләбәләр аудиторијасы тәшкил едир. Бу лајиһә чәрчивәсиндә һәр бир тәдбир, гардаш халглар арасында көрпүдүр»,-дејә лајиһәнин мүәллифи гејд етмишдир.

Утерянный аттестат № 5073777 о среднем образовании, выданный Араблинской СОШ в 2006 году на имя Шахбазовой Айшат Алипашаевы, **считать недействительным.**

10-АВГУСТ – БӘДӘН ТӘРБИЈӘЧИСИ КҮНҮДҮР

САҒЛАМ БӘДӘНДӘ САҒЛАМ РУҺ ОЛАР

Инсанын һәјатында бир чох мәшгулијјәтләр вар ки, һәр бири онун үчүн мүәјјән мәнада мүһүм әһәмијјәт кәсб едир. Белә мәшғулијјәтләрдән бири дә, зәннимизчә, бир чохлары үчүн даһа мараглы олан – идмандыр.

Идман – сағлам һәјат тәрзидир. Идманын һәр биримизин һәјатында бөјүк ролу олдуғуну десәк, һеч дә јанылмарыг, әксинә бир даһа һамыја бәлли олан һәгигәти јенидән тәкрарламыш оларыг.

«Сағлам бәдәндә, сағлам руһ олар» сөзләри һәгигәтән дә доғрудур. Белә ки, һәр бир инсан кичик јашларындан идманла мәшғул олдугда һисс едир ки, онун бәдәни лазыми формада инкишаф едир. Идман нәинки инсан бәдәнинин дүзкүн инкишафына, һәм дә онун шәхси кејфијјәтләринин, һәмчинин бир шәхсијјәт кими дә формалашмасына мүсбәт тәсир едир.

Гејд етмәк лазымдыр ки, мүасир дөврүмүздә идман инсан һәјатынын ајрылмаз һиссәсидир. Идман һаггында сөјләдијимиз фикирләр һеч дә тәсадүфи дејил, сөһбәт ачдығымыз мөвзу мүасир дөврүмүз бахымындан чох актуалдыр, чүнки һал-һазырда идманла мәшғулијјәтин бөјүк әһәмијјәти вар.

Үмумијјәтлә, диггәтә чатдырмаг лазымдыр ки, Дағыстан Республикасы идман үзрә сон вахтлар чох наилијјәтләр әлдә етмишдир. Бир чох олимпија, дүнја чемпионлары, идман усталары јетишдирмишди. Мөтәбәр идман јарышларынын ән јүксәк күрсүләрини мәһз Дағыстан идманчылары фәтһ етмишдир.

Бу чүр идмана бағлы инсанлар кәнд вә гәсәбәләрмиздә дә аз дејил. Сон вахтлар дөвләт тәрәфиндн дә идмана диггәт хејли артмышдыр. Лакин бир сыра кәндләрдә идман залларынын олмамасы, үмумиликдә, идман инкишафына пис тәсир едир.

10 – август тарихи, бу бахымдан, идмана мараг артыран, идманла даһа јахындан бағлы олан инсанларын бајрамыдыр. Илк нөвбәдә ону гејд етмәк лазымдыр ки, бәдән тәрбијәси илә мәшғул олан инсанлар өзләринә вә дикәрләринә даһа чох тәләбкардырлар.

Хатырладаг ки, һәр биримиз идмана олан аз-чох марағымызы ушаг јашларындан мүхтәлиф ојунлар васитәсилә мүәјјән мәнада тәнзимләјирик, лакин мәктәб дахил олдуғумуз вахтдан бу мәсәләјә ајрыча шәхсләр бахыр. Бу, әлбәттә ки, бәдән тәрбијәси мүәллимләридир, онларын әмәји бу јолда данылмаздыр. Мәһз онларын сәјләри сајәсиндә кәләчәјин чемпионларынын јетишмәсинә тәмәл гојулур. Артыг ушаг јашларындан бәдән тәрбијәчиләри һәр биримизин даһа чох нәјә еһтијач дујдуғумузу мүәјјән едирләр.

Бүтүн идманла бағлы олан, идмана хүсуси мараг көстәрән инсанлары, ән әсасы бәдән тәрбијјәчиләрини бу бајрам мүнасибәтилә сәмими гәлбдән тәбрик едирик, онлара мөһкәм чан сағлығы вә наилијјәтләр диләјирик!

УЛТРАМАРАФОНЧУЛАР ИКИ ПАЈТАХТЫ БИРЛӘШДИРДИ

Августун 8-дә Маһачгаланын Мәркәзи Чүмә Мәсчидиндән башлајан 170 километрлик ултра-марафон "Ики Мәсчид" јарышы августун 9-да Грозны шәһәринин Ахмат Кадыров адына "Чеченистанын үрәји" мәсчидинин диварлары јахынлығында баша чатды. Беләликлә дағыстанлы ултрамарафончулар ики пајтахты бирләшдирдиләр

Тәдбир Дағыстан Республикасы Милли Сијасәт вә Дини Ишләр Назирлијинин вә Чеченистан Республикасы Информасија вә Мәтбуат Назирлијинин дәстәји илә «Киргу" тичарәт евинин дәстәји илә баш тутду.

Маһачгаладан башлајан һәвәскар јүнкүл атлетләр Дәмир Салиһов, Зајмудин Семедов вә Сәидә Јарәһмәдоваја ики републиканын сәрһәддиндә Чеченистан Републикасындан олан гачышчылар гошулараг, аксија иштиракчылары илә бирликдә 70 километрә јахын мәсафәни гәт етдиләр.

Финиш хәттиндә марафончулары Чеченистан Республикасы Бәдән Тәрбијәси вә Идман Назирлијинин вә Чеченистан Республикасы Информасија вә Мәтбуат Назирлијинин нүмајәндәләри гаршыладылар, идманчылары мәсафәнин уғурла баша чатмасы мүнасибәтилә тәбрик етдиләр.

Гејд едәк ки, марафон ики републиканын халглары арасында милләтләрарасы мүнасибәтләри күчләндирмәк, меһрибан гоншулуг вә гонагпәрвәрлик әнәнәләрини инкишаф етдирмәк, ики рајон сакинләри арасында бәдән тәрбијәси вә идман нөвләрини тәблиғ етмәк мәгсәди илә кечирилиб.

Баш редактор әвәзи
Т.Г. ӘЛӘКПӘРОВ

Мәсул катиб
А.А.АҒАКИШИЈЕВА

Шөбә редактору:
Т.Т.ҺАЧӘЛИЈЕВ

Мүхбирләр:
Һ.Һ. КӘРИМОВ
С.П.КҮЛМӘҺӘММӘДОВА
А.Г.МӘММӘДОВА

Еһм оператору
А.Ј.АҒАКИШИЈЕВА

Баш мүһасиб
М. И.РӘҺИМОВА

РЕДАКСИЈАНЫН ВӘ НӘШРИЈЈАТЫН ҮНВАНЫ:

368600, Дағыстан Республикасы, Дәрбәнд шәһәри, Ленин күчәси, 37
тел.-факс (240) 4-73-59,
факс (240) 4-74-33
www.derbend.ru
(E-mail: gazetaderbend@mail.ru)
Телефонлар: баш редактор 89894856030, үмуми шөбә 89280562728

«Типографија-М» ММЧ-дә чап едилиб.
Индекс 368600
Мәтбәәнин үнваны Дәрбәнд шәһәри, С.Гурбанов күчәси, 25
Телефон: 4-50-76

Гәзетин чапынын кејфијјәти барәдә мәтбәәјә мүрачиәт едә биләрсиниз.

Рабитә, информасија технолокијалары вә күтләви коммуникасијалар саһәсиндә нәзарәт үзрә Федерал хидмәт (Роскомнадзор).
Күтләви информасија васитәләринин гејдијјаты һаггында
Шәһадәтнамә
ДР үзрә рабитә, информасија технолокијалары вә Күтләви коммуникасијалар саһәсиндә нәзарәт үзрә Федерал хидмәт идарәси.
ПИ № ТУ05-00349 01 декабр 2016.

Материалларда кедән фактлар үчүн мүәллифләр мәсулијјәт дашыјырлар. Мүәллифләрин мөвгеји илә редаксијанын мөвгеји ујғун кәлмәјә биләр.

Индекс: 1 иллији 63242
6 ајлығы 51341
Чапа имзаланды:
Чәдвәлә көрә
13. 08. 2020.
Фактики олараг 9.30
Саат 10.00
Тираж 2000
Сиф. №